

**Két úrasztalkendő restaurálása
Csenger helytörténeti gyűjteményéből**

Készítette: Tóth Ilona Csilla
2015.

IA TÁRGYAK ÁLLAPOTFELMÉRÉSE, RESTAURÁLÁSI TERV

A két úrasztalkendő a csengeri helytörténeti múzeum gyűjteményéhez tartozik, korábban kiállításban is láthatóak voltak. Már a gyűjteménybe kerüléskor is rossz állapotban voltak, erről tanúskodik az akkor készített leírás. Állapotuk a helytelen tárolási, és kiállítási körülmények miatt tovább romlott, jelenleg is erősen szennyezett és szakadozott mindkettő.

A restaurálás alapvető célkitűzése a tárgyak jelenlegi állapotának stabilizálása, azok hiteles, esztétikus, egységes és reprezentatív megjelenésének biztosítása, ezáltal kiállíthatóvá tétele.

Mivel a két műtárgy leltári számmal nem rendelkezik, a rajtuk lévő hímzésmotívumok alapján „gránátalmás” és „virágos” néven lesznek említve. Mindkét tárgy ugyanazokon a munkafázisokon esett át a restaurálás során, ezért a munka leírása egyben történik a két folyamat esetleges eltéréseinek kiemelésével.

A virágos úrasztalkendő leírása: „Patyolat. Piszkos, szakadozott. Sarkaiban egymást metsző szárú virágtő, két kisebb és egy nagyobb gránátalmás palmettával, két gyöngyvirággal, gazdag, leveles és kacsos díszítéssel. A színén-fonákán azonos hímzés, arany-, és ezüsthonalú laposöltés. Úrihímzés, XVIII. század első fele. (1934-ben kiállítva.) Mérete 73x73 cm.”

A gránátalmás úrasztalkendő leírása: „Erősebb patyolat. Rozsdafoltos, szakadozott. Sarkaiban csigás inda, a közepén egy nagy gránátalma, az indán váltakozva rajta fekvő, illetve áthajló kis virágok. A felezőkön a gránátalma szár nélkül. Arany-, és ezüsthonalú, színén-fonákán azonos laposöltéssel hímzett. Úrihímzés, XVIII. század első fele. Mérete: 77x81 cm.”

A virágos és a gránátalmás kendő korábbi helyükön a helytörténeti kiállításban

A gránátalmás úrasztalkendő állapota restaurálás előtt

A virágos úrasztalkendő állapota restaurálás előtt

II.A TÁRGYAK RESTAURÁLÁSA

A kendők állapotával kapcsolatban a legszembeütőbb tényezők a deformáltság és a folytonossági hiányok voltak, amelyek a korábbi használatból és tisztításokból eredtek. A deformáltságot csak nedves állapotban lehet korrigálni, így mindenképpen indokolt volt a nedves tisztítás. Előtte külön portalanítást elvégezni nem volt indokolt. A fémfonalas hímzés jó minőségű alapanyagokból készült, valószínűleg emiatt nem rongálódott és oxidálódott jelentősen az idők folyamán. A műhelybe kerüléskor is jó állapotú volt, külön kezelést nedves tisztítás előtt nem igényelt.

A nedves tisztítás Hostapur SAS 60 anionos mosószer és ioncsrélt víz (2g/l) oldatával, fotótálban, bemeztve történt. Az öblítés után poli-etilén fóliával bevont Hungarocell táblán lehetett a textilek szálra igazítását elvégezni óvatos mozgatással és viszkózszivaccsal majd még nedves állapotban rozsdamentes rovartüvel kitűzve szárítani.

Nedves tisztítás és formára igazítás, kitűzés

A nedves tisztítást követően lehet elvégezni a varrókonzerválást. A virágos kendő esetében teljes felületen szükséges volt az alátámasztás a nagyon vékony és sérült patyolat alapszövet miatt, míg a gránátalmás kendőnél elegendő volt a hiányzó és/vagy meggyengült részeket foltokkal alátámasztani.

A virágos kendő teljes felületnek alátámasztásához saját alapszöveténél valamivel vékonyabb pamutszövetet kellett az eredetihez illeszkedőre színezni. A két réteget egymáshoz fércöltéses sorok rögzítik egymáshoz, melyek 5 cm-es távolságban követik egymást. A szakadásoknál lefogó öltések rögzítik a szálakat 2 mm-enként. Végül a szélen körbefutó zsinórozást kellett teljes hosszában rögzíteni. Minden varrásnál színezett selyemfonal volt a varrócérna.

A virágos kendő előkészítése varrókonzerválásra, alatta a színezett alátámasztó anyag

A szakadt széleket lefogó öltéssorok rögzítik az alátámasztáshoz

A kendők állapota restaurálás után

III. A MŰTÁRGYAK AJÁNLOTT TÁROLÁSI ÉS RAKTÁROZÁSI KÖRÜLMÉNYEI

Az alábbi táblázat tartalmazza a textiltárgyak számára optimális paramétereket. Ezek az értékek a többi tárgykötőnek is megfelelőek. A szállításhoz és tárolás megoldható feltekert állapotban, savmentes papírral vagy agrofóliával választva el az egyes rétegeket.

Remény van arra, hogy a restaurál tárgyak újra az állandó kiállításában lesznek elhelyezve.

Környezeti tényezők→ Tárgyfajta ↓	Megengedett határérték			Optimális értékek		
	Hőmérséklet °C	RH %	Megvilágítás lux	Hőmérséklet °C	R H %	Megvilágítás lux
Textíliák	15-25	45-55	50-150	20±2	50±5	50

Tóth Ilona Csilla
restaurátor

Debrecen, 2015 január 10.